

Z serii:

Jak działa giełda

Podręcznik dla inwestorów

Elżbieta Baumgartner

Zagadnienia:

Rynek kapitałowy. Giełda w USA i w Polsce. Akcje, obligacje, prawa poboru, warranty, kontrakty terminowe, opcje CALL i PUT. Złoto. Fundusze inwestycyjne. Handel walutami. Jak wybrać maklera. Jak robić pieniądze na giełdzie. Jak ocenić spółkę, jak czytać wykresy.

Jak działa giełda

Elżbieta Baumgartner

Poradnik "Sukces"
255 Park Lane
Douglaston, NY 11363, USA
tel. 718/224-3492
[www/poradniksukces.com](http://www.poradniksukces.com)

Okładka: Przemysław Skok, Skok Communication Arts Co., tel. 1-718/224-2948

Wydawca: Polpress Services, 255 Park Lane, Douglaston, NY 11363, tel. 1-718/
224-3492

Redakcja: Roman Kupczak, Danuta Marciszek

International Standard Book Number ISBN 0-9633932-8-6

Copyright 2007 by Polpress Services

Kopiowanie całości lub fragmentów tej książki bez pozwolenia jej wydawcy stanowi naruszenie praw autorskich.

Treść niniejszej książki ma charakter ogólnej informacji i nie powinna być traktowana jako próba sprzedania jakichkolwiek papierów wartościowych. Przed zainwestowaniem pieniędzy czytelnik powinien rozważyć swoją własną sytuację i ew. zasięgnąć opinii doradcy inwestycyjnego.

Spis treści

1. Rynek kapitałowy	3
1. 1. Świat finansów się zmienia	3
1. 2. Rynek finansowy	4
1. 3. Bank Rezerw Federalnych	5
1. 4. Komisja Papierów Wartościowych i Giełdy	7
1. 5. Banki komercyjne	8
1. 6. Domy maklerskie	9
1. 7. Towarzystwa inwestycyjne	10
1. 8. Towarzystwa ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne	10
1. 9. Giełdy papierów wartościowych	10
1. 10. Gdzie dowiedzieć się więcej	12
2. Pierwotny rynek akcji	13
2. 1. Rodzaje ofert	13
2. 2. Dlaczego spółki wydają akcje	13
2. 3. Pierwotna oferta publiczna	14
2. 4. Oferta niepubliczna	18
3. Amerykańskie giełdy	21
3. 1. Wtórny rynek papierów wartościowych	21
3. 2. New York Stock Exchange	22
3. 3. Jak działa New York Stock Exchange	23
3. 4. American Stock Exchange	26
3. 5. Giełdy regionalne	26
4. OTC – giełda bez parkietu	27
4. 1. OTC a giełdy	27
4. 2. NASDAQ	28
4. 3. OTC Bulletin Board	31
4. 4. NQB Pink Sheets	32
4. 5. Im niżej tym niebezpieczniej	32
5. Jak mierzyć puls giełdy	34
5. 1. Rola wskaźników giełdy	34
5. 2. Średnie giełd	35
5. 3. Wskaźniki obligacji	37
5. 4. Wskaźniki rynku	38
5. 5. Wskaźniki ekonomiczne	42
6. Akcje	45
6. 1. Wstęp do akcji	45
6. 2. Gdzie obserwować akcje	46
6. 3. Akcje zwykłe czy preferowane	48
6. 4. Spółki duże czy małe	48
6. 5. Dochód czy przyrost kapitału	49
6. 6. Cykliczne czy defensywne	51
6. 7. Akcje klasy A czy B	51

6. 8. <i>Tracking stock</i>	51
6. 9. <i>Splits, spin-offs, buy-backs</i> i inne dziwności	52
6. 10. Fundusze akcyjne	54
6. 11. Gdzie dowiedzieć się więcej	55
7. Obligacje i inne <i>fixed-income securities</i>	56
7. 1. Co to jest obligacja	56
7. 2. Obligacje skarbowe	57
7. 3. Obligacje agencji rządowych	59
7. 4. Obligacje komunalne	60
7. 5. Obligacje spółek	61
7. 6. CATS i LYONS, czyli obligacje zerowe	62
7. 7. Obligacje zamienne	63
7. 8. Inne <i>fixed-income securities</i>	63
7. 9. Ryzyko <i>fixed-income securities</i>	65
7. 10. Mierniki obligacji	66
7. 11. Rynek obligacji	67
8. Inne instrumenty finansowe	69
8. 1. Trusty nieruchomościowe	69
8. 2. Spółka komandytowa	70
8. 3. Złoto i metale szlachetne	72
9. Instrumenty pochodne	77
9. 1. <i>Rights</i>	77
9. 2. <i>Warrants</i>	77
9. 3. Opcje	78
9. 4. Kontrakty terminowe (<i>futures</i>)	83
9. 5. Opcje na <i>futures</i>	86
10. Fundusze inwestycyjne	87
10. 1. Fundusze powiernicze	87
10. 2. Fundusze zamknięte	91
10. 3. Unit Investment Trust	92
10. 4. Exchange Traded Funds	93
10. 5. <i>Hedge funds</i> – fundusze zabezpieczające	96
10. 6. <i>Offshore funds</i>	98
10. 7. Mierniki funduszy inwestycyjnych	98
10. 8. Jak wybrać fundusz inwestycyjny	101
10. 9. Pomoc w Internecie	104
11. Handel walutami	106
11. 1. Konta zagraniczne	106
11. 2. Opcje na waluty	106
11. 3. Kontrakty terminowe na waluty	107
11. 4. Currency Trading Companies	108
11. 5. Opcje na terminowe kontrakty walutowe	109
12. Twój makler	110
12. 1. Maklerzy pełnoserwisowi	110
12. 2. Dyskontowi maklerzy	112

12. 3. Maklerzy niezależni – <i>full and discount service</i>	113
12. 4. Maklerzy na sieci	114
12. 5. Maklerzy umożliwiający <i>day trading</i>	118
12. 6. Jak wybrać maklera	118
12. 7. <i>Boiler rooms</i>	119
12. 8. Jak sprawdzić, z kim mamy do czynienia	123
12. 9. Arbitraż, czyli jak dochodzić swego	124
13. Twoje konto maklerskie	129
13. 1. Wypełnienie podania	129
13. 2. Rodzaje kont	134
13. 3. Co trzeba wiedzieć o koncie maklerskim	136
13. 4. Konto gotówkowe	139
13. 5. Konto pożyczkowe	140
13. 6. Zmiana maklera	144
14. Jak obraca się papierami wartościowymi	147
14. 1. Co trzeba wiedzieć	147
14. 2. <i>Online trading</i>	149
14. 3. Zlecenia giełdowe	150
14. 4. Realizacja zlecenia	153
14. 5. Handel akcjami po godzinach	154
14. 6. Pułapki szybkiego rynku	157
14. 7. <i>Program trading</i>	158
14. 8. “Bezpieczniki” na Wall Street	158
15. Jak się robi pieniądze na giełdzie	160
15. 1. Dywidenda	160
15. 2. Pozycja długa czy krótka	161
15. 3. Kup i trzymaj	163
15. 4. Metoda wypośrodkowania ceny	165
15. 5. <i>Day trading</i>	166
15. 6. Dobre rady dla każdego inwestora	167
16. Jak ocenić spółkę	172
16. 1. Analiza fundamentalna	172
16. 2. Analiza ilościowa	174
16. 3. Mierniki wartości akcji	177
16. 4. Przykładowy raport spółki	179
16. 5. Jak ocenić spółkę	182
16. 6. Jak interpretować rekomendacje analityków	183
16. 7. Gdzie zdobyć informacje o spółce	185
17. Czytanie wykresów	186
17. 1. Co to jest analiza techniczna	186
17. 2. I ty możesz być technikiem	186
17. 3. Średnie ruchome	188
17. 4. Wskaźniki cenowe	190
17. 5. Wskaźniki impetowe	193
17. 6. Inne wskaźniki	194

18. Jak inwestować na giełdach zagranicznych	196
18. 1. Fundusze zagraniczne	196
18. 2. American Depository Receipts	197
18. 3. WEBS – świat w koszyku	198
18. 4. Jak kupować na zagranicznych giełdach	199
19. Inwestowanie pasywne	201
19. 1. Teoria Współczesnego Portfela	201
19. 2. Fundusze indeksowe	202
19. 3. Fundusze indeksowe ze wspomaganiami	204
19. 4. Fundusze, którymi obraca się na giełdzie	205
19. 5. Jak inwestować pasywnie	205
20. Jak inwestować w akcje po \$100 miesięcznie	208
20. 1. Zalety regularnego inwestowania	208
20. 2. Automatyczne inwestowanie w funduszach	209
20. 3. Metoda Darka Michalskiego	211
20. 4. Akcje bez maklera	212
20. 5. Stwórz swój własny fundusz powierniczy	214
21. Opodatkowanie zysków z inwestycji	215
21. 1. Jakie podatki płacą inwestorzy	215
21. 2. Bezpodatkowe inwestycje	216
21. 3. Jak minimalizować podatki od inwestycji	217
22. Kto chce nabić inwestora w butelkę	220
22. 1. Jak topnieją i powstają fortuny	220
22. 2. Zarząd spółki	222
22. 3. Ludzie od <i>public relations</i>	222
22. 4. Analitycy	223
22. 5. Dziennikarze, wydawcy	224
22. 6. Maklerzy-specjaliści giełdowi	224
22. 7. <i>Market makers</i>	225
22. 8. Maklerzy	226
22. 9. <i>Chop houses</i>	227
22. 10. IPO – gra o miliard dolarów	228
22. 11. Inwestycyjne “porady” w Internecie	230
22. 12. Jak się bronić	230
22. 13.	231
23. Słowniczek giełdowy	232
24. Załącznik. Książki Poradnika <i>Sukces</i>	246

Słowo wstępne

Nigdy Polacy na obczyźnie nie mieli więcej możliwości niż obecnie, aby oszczędzać i inwestować pieniądze. Dla przeciętnej osoby, nawet z niewielkimi pieniędzmi, dostęp do rynków papierów wartościowych stoi w USA szeroko otwarty. Trzeba jednak pamiętać, że rynki kapitałowe, a w szczególności giełda, mogą przynieść nam zarówno bogactwo, jak i ogromne rozczarowanie. W swojej praktyce jako przedstawiciel największych banków inwestycyjnych widziałem fortuny robione w ciągu kilku dni lub tygodni, ale również widziałem łzy w oczach osób, które straciły wszystko, ponieważ chciały przechytrzyć rynek i postępować wbrew jego utartym prawom.

Wszyscy Czytelnicy, którzy znają mnie z poprzednich publikacji Poradnika *Sukces* lub wykładów, wiedzą, ile uwagi poświęcam opracowaniu szczegółowego planu inwestycji dla każdego klienta. Robię to nie dlatego, że nie wierzę w umiejętności danej osoby, ale robię to dla jej dobra. Plan opisany w rozdziale 19. jest jedną z najstarszych technik inwestycyjnych na giełdzie i jednym z najbardziej sprawdzonych sposobów na sukces w inwestowaniu. Jeśli chodzi o inwestowanie, bardzo ważne jest również realistyczne podejście inwestora do możliwości rynku. Inwestor, który przykładowo zarabiał przez ostatnie 12 lat po 18% rocznie, czuje, że stać go na więcej. Natomiast osoba, która trzymała dotychczas pieniądze na 2-procentowym rachunku oszczędnościowym w lokalnym banku, będzie zachwycona, jeżeli nauczy się osiągać średni zysk na poziomie na przykład 9%, czyli przeszło cztery razy więcej niż przed przeczytaniem tej książki.

Amerykańskie instytucje finansowe oferują inwestorom wiele instrumentów inwestycyjnych, od ryzykownych po bardzo bezpieczne. Mając tyle możliwości można się tylko zastanawiać, czemu słowo “giełda” nadal wywołuje tyle kontrowersji i strachu. A przecież fakty mówią same za siebie. Większość inwestorów, którzy powierzyli swoje oszczędności funduszom powierniczym lub bezpośrednio nabyli akcje dobrych spółek z celem zatrzymania ich na dłuższy czas, nie tylko nie straciła pieniędzy, ale ma ich dzisiaj znacznie więcej.

Jako doradca jednego z najstarszych banków inwestycyjnych na świecie i jako kierownik regionalnej firmy inwestycyjnej powtarzam, gdzie jest to tylko możliwe, że nie ma znaczenia z jaką kwotą rozpoczynamy inwestowanie. Najważniejsze cechy dobrego inwestora to, po pierwsze – poczucie dyscypliny, po drugie – konsekwencja w realizacji podjętych decyzji oraz – równie ważne – poczucie respektu dla czasu. Stare polskie powiedzenie, że “nie od razu Kraków zbudowano”, powinno być pierwszym przykazaniem dla każdego, kto chce zbliżyć się do giełdy. Jeżeli wypracujemy w sobie powyższe cechy, to osiągnięcie sukcesu finansowego jest tylko kwestią czasu.

Życzę wszystkim Czytelnikom jak największych sukcesów i zapraszam do współpracy. Z pozdrowieniami,

Dariusz G. Michalski, JD, LL.M.

Od autorki:

Darek Michalski jest długoletnim komentatorem i współpracownikiem Poradnika *Sukces*. Można go spotkać na seminariach i wykładach organizowanych na terenie metropolii nowojorskiej i w New Jersey. Z wykształcenia jest prawnikiem, a zawodowo zajmuje się doradztwem inwestycyjnym dla klientów prestiżowego banku na Wall Street – Goldman Sachs. Prowadzi również biura maklerskie firmy Raymond James Financial Services. W roku 1999 inna firma inwestycyjna, Edward Jones, biorąc pod uwagę pracowników ponad 6,000 swych oddziałów, uznała go za czołowego w Stanach Zjednoczonych propagatora techniki inwestycyjnej Dollar Cost Averaging. Swoją wiedzą i doświadczeniem Darek Michalski bardzo przyczynił się do powstania niniejszej książki.

Elżbieta Baumgartner

1.

Rynek kapitałowy

1.1. Świat finansów się zmienia

Jeszcze kilka lat temu szliśmy do banku, by deponować swoje oszczędności i otworzyć konto czekowe. Aby zainwestować w akcje, udawaliśmy się do maklera, a do agenta ubezpieczeniowego – by wykupić polisę na życie. Jeżeli odpowiadały nam bezprowizyjne fundusze, dzwoniliśmy prosto do towarzystwa funduszy powierniczych. Ale to się zmienia. Obecnie firmy maklerskie oferują książeczki czekowe i karty kredytowe, a niektóre – ubezpieczenia. W banku możemy zainwestować w fundusze powiernicze czy nabyć *annuity*, a nawet otworzyć dyskontowe konto maklerskie. Współczesny agent ubezpieczeniowy chętnie zostanie naszym doradcą finansowym i wyjdzie naprzeciw wszystkim finansowym potrzebom. Bankier, makler i agent ubezpieczeniowy nie mają teraz oddzielnych ról. Każdy świadczy szeroki wachlarz finansowych usług, a różnice między nimi coraz bardziej się zacierają.

Produkty finansowe też się zmieniają. Przed kilkunastu laty Amerykanin wybierał tylko pomiędzy rządową obligacją a akcją renomowanej spółki. Dziś natomiast ma do rozważenia tzw. zera, obligacje zabezpieczone hipotekami, obligacje zamienne, ponad 20,000 różnych akcji. Może kupić indeksy, opcje lub kontrakty terminowe (*futures*). Funduszy powierniczych namnożyło się już ponad 13,000 i niedługo przekroczy liczbę akcji w obrocie. Do tego dochodzi ponad 3,000 zamkniętych funduszy powierniczych i drugie tyle *hedge funds*, niezliczona liczba Unit Investment Trusts i mrowie produktów wtórnych.

Zmienia się też dostęp do informacji. W przeszłości potrzebowaliśmy maklera, gdyż tylko on mógł uzyskać raporty spółek, analizy i statystyki. Teraz, dzięki rozwijającej się technice, mamy informację w zasięgu ręki prawie na równi z profesjonalistami z Wall Street, a podłączony do Internetu komputer daje nam natychmiastowe dojście do giełdy.

Współczesny inwestor, a szczególnie imigrant, powinien orientować się w szybko zmieniającym się świecie finansów, by nie być na łasce finansowego doradcy.

1.2. Rynek finansowy

Na rynku finansowym odbywa się wymiana kapitału i kredytu w gospodarce. Oznacza to zawieranie umów kredytowych, emisję papierów wartościowych. Oto przykłady rynków finansowych: rynek akcji (*stock market*), rynek obligacji (*bond market*), rynek towarowy (*commodities market*), rynek walutowy (*foreign exchange market*).

Rynek finansowy składa się z rynku pieniężnego i kapitałowego.

Rynki pieniężne

Rynek pieniężny jest częścią rynku finansowego, gdzie instytucje i osoby prywatne dokonują finansowania bieżącej działalności. Instytucje finansowe (komercyjne banki, kasy oszczędnościowo-pożyczkowe, unie kredytowe, firmy ubezpieczeniowe, plany emerytalne) przyjmują pieniądze od depozytariuszy, którzy mają nadwyżki finansowe, oraz pożyczają je jednostkom potrzebującym środków na krótki czas. Czyniąc to tworzą różne finansowe instrumenty, jak konta oszczędnościowe, czekowe, terminowe (CD), bony komercyjne itp. Rynek pieniężny jest więc rynkiem krótkoterminowych instrumentów dłużnych.

Rynki kapitałowe

Na rynku kapitałowym spółki zdobywają środki na średni i długi termin w celu finansowania inwestycji. Spółki mają możliwość zdobycia kapitału przez emisję instrumentów rynku kapitałowego, do których należą akcje (*stocks*) oraz papiery dłużne o terminie dłuższym niż rok. Innymi słowy, rynek kapitałowy (*capital market*) umożliwia sprzedaż i kupno papierów wartościowych oraz obsługę kredytową.

W ramach rynku kapitałowego rozróżnia się rynek pierwotny i wtórny.

Rynek pierwotny (*primary market*) – to część rynku kapitałowego, na którym emitent papierów wartościowych zbiera kapitał. Emitent sprzedaje po cenie emisyjnej swoje akcje czy obligacje inwestorom, którzy uznali je za dobrą lokatę. Czyni to przy pomocy domu maklerskiego (*underwriter*). Oferta może być publiczna (*public offer*) lub prywatna (*private placement*). Oferty publiczne są ściśle regulowane przez Komisję Papierów Wartościowych i Giełdy (patrz rozdział 2). Oferty prywatne (niepubliczne) polegają na bezpośredniej sprzedaży walorów ograniczonej liczbie inwestorów instytucjonalnych lub osób prywatnych. Subskrypcja prywatna (w odróżnieniu od publicznej) nie musi spełniać pełnych wymogów rejestracyjnych Komisji Papierów Wartościowych i Giełdy, bo nie jest przedmiotem obrotu publicznego (patrz rozdział 2.4).

Rynek wtórny – to część rynku kapitałowego, gdzie odbywa się kupno i sprzedaż papierów pomiędzy inwestorami. Osiągnięte zyski nie zasilają emitenta akcji kapitałem. Wtórny rynek jest uzupełnieniem rynku pierwotnego, gdyż niewielu inwestorów nabywałoby akcje spółki wiedząc, że nie mogą ich odsprzedać. Wtórny rynek ma miejsce na giełdach papierów wartościowych i poza nimi (patrz rozdział 3.1).

Emisji akcji i wprowadzeniu ich na rynek pierwotny, po czym wtórny, poświęcony jest rozdział 2. Na rynku kapitałowym działa wiele instytucji omówionych poniżej.